

ἐνυμφεῖθη τὴν Θεοδώραν· καί, ὅτε μετ' οὐ πολὺ ὁ Ἰουστίνος περὶ τὰ ἔσχατα τοῦ βίου παρέλαβε συνάροντα τὸν ἀνεψιόν, ἡ Θεοδώρα ἐχαιρετίσθη ὡς Ἀυγοῦστα καὶ ἐδέχθη ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τοῦ συζύγου τὸν ὄρκον τῆς πίστεως τῶν ὑπηκόων. Ἡ ἀνάβασις εἰς τὸν λαμπρότερον τῆς οἰκουμένης θρόνον γυναικὸς ὀρμωμένης ἀπὸ τοιαύτης καταγωγῆς καὶ διαίτης εἶναι γεγονὸς καθ' ἑαυτὸ ἤδη παράδοξον· ἀλλὰ τὸ ἔτι παραδοξότερον εἶναι ὅτι αὐτὴ ἢ περὶ τὴν ἐσχάτην, ὡς λέγεται, ἀκρᾶσιαν καὶ ἀσωτίαν διαγαγοῦσα ἅπασαν τὴν πρώτην νεότητά διετέλεσε σύζυγος πιστῆ, βασιλὶς γενναία καὶ σύμβουλος πολ- λάκις συνετὴ τοῦ Ἰουστινιανοῦ, διετήρησε δὲ καὶ αὐτὸ τὸ ἐξαίσιον αὐτῆς κάλλος. Ὁ Προκόπιος οὐ μόνον εἰς τὰ βρισθόντα κολακειῶν Κτίσματα ἐξύμνησε τὸ κάλλος τῆς βασιλίδος, βεβαίων ὅτι «αὐτῆς τὴν εὐπρέπειαν λόγῳ τε φράσαι καὶ ἰνδάλματι ἀπομι- μῆσθαι ἀνθρώπῳ γε ὄντι παντάπασιν ἀμήχανα ἦν», ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς ἀπορρήτοις Ἀνεκδότοις ἠναγκάσθη νὰ ὁμολογήσῃ τὸ προτέρημα ἐκεῖνο, εἰπὼν «ἡ δὲ Θεοδώρα εὐπρόσωπος μὲν ἦν καὶ εὐχαρὶς, ἄλλως κολοβή (μικρὰ τὸ ἀνάστημα) καὶ ὠρακιῶσα (ὠχρά) οὐ παντάπασι μὲν ἀλλ' ὅσον ὑπόχλωρος εἶναι». Ὡσαύτως καὶ εἰς τὰς σφζομέ- νας αὐτῆς εἰκόνας ἐπιφαίνεται ὠραιότης χαρακτήρων, καὶ δξύτης βλέμματος, καὶ μεγα- λοπρέπεια ὕφους, αἰτινες ἐξηγοῦσι μὲν τὴν ἀφοσίωσιν τοῦ Ἰουστινιανοῦ, προσεπιμαρ- τυροῦσι δὲ ὅτι ἡ κατὰ Προκόπιον οἰκτρὰ ἐκεῖνη καὶ ἀποτρόπαιος ἐκφαύλις τῆς πρώτης νεότητος δὲν ἴσχυσε νὰ μαράνη τὰ θέλητρα τῆς βασιλίδος. Ἄλλ' ὁ αὐτὸς Προκόπιος, ὁ τοσαύτας ἐπισωρεύων κατὰ τῆς Θεοδώρας κακολογίας, οὐδεμίαν παρέχει νύξιν κατὰ τῆς μετὰ τὸν γάμον σωφροσύνης αὐτῆς· ὥστε καὶ ἡ πρὸς τὸν σύζυγον πίστις εἶναι γεγονὸς ἀναμφισβήτητον. Οὐδ' ἀναιρεῖ ὀπωσθήποτε ὁ Προκόπιος ἐν τοῖς Ἀνεκδότοις ὅσα ἀλλαχοῦ εἶπε περὶ τοῦ ὄντως ἀρρενωποῦ χαρακτήρος ὃν ἀνέδειξεν ἡ βασιλὶς κατὰ τὴν φοβερὰν στάσιν τοῦ Νίκα. Τελευταῖον αὐτὸς ὁ Ἰουστινιανὸς ἀνεκέρυξεν ἐν τῇ ὀγδόῃ αὐτοῦ νεαροῦ τὴν σύνεσιν τῆς συζύγου καὶ ἐνεκωμίασε τὰς σοφὰς αὐτῆς συμβου- λὰς. Καὶ ἐκ τούτων μὲν μὴ νομίση τις ὅτι ἡ Θεοδώρα ἀνεδείχθη τύπος ἀνθρωπίνης καὶ βασιλικῆς ἀρετῆς· ἡ γυνὴ αὕτη ὑπῆρξεν ἐπὶ τοῦ θρόνου ἀγέρωχος, φιλάργυρος καὶ ἐνίοτε φιλέκδικος καὶ τυραννικῆ. Ἄλλ' ὁμολογητέον ὅτι ἡ ἀπὸ τοῦ βαράθρου τῆς ἀπω- λείας, εἰς ὃ εἰκονίζει τὴν Θεοδώραν κυλιομένην ὁ Προκόπιος, ἀνύψωσις αὐτῆς εἰς ἠθι- κὴν περιωπὴν, ἦτις, ὅσαδῆποτε καὶ ἀῶ ἦσαν τὰ ἄλλα αὐτῆς ἐλαττώματα, ἦτο πάντοτε ἐξαιρετός, καὶ αὐτὴ τοῦ ἐξωτερικοῦ αὐτῆς κάλλους ἢ διάσωσις, ἤθελον εἶναι γεγονὸς ἐνιαῖον ἐν ταῖς βιογραφικαῖς περιπετεῖαις, ὅσα ἐλαστική, ὅσα ποικίλη καὶ ἂν ὑποτεθῆ ἢ ἀνθρωπίνῃ φύσιν· ὥστε πιθανώτερον φαίνεται ὅτι ὁ ἀνεκδοτολόγος τῆς 6 ἑκατονταε- τηρίδος ἐπεσώρευσεν εἰς τὸν βεβαίως ἀτυχῆ τῆς νεότητος τῆς Θεοδώρας βίον καὶ πολλὰς συκοφαντίας, ἐξ ἐκείνων τὰς ὁποίας συνηθέστατα ἐπινοοῦσι καὶ ἐπαναλαμβάνουσι κατὰ τὰς εὐτυχίας καὶ τοῦ μεγαλείου ὁ φθόνος καὶ ἡ ἐπιβουλὴ τῶν κοινῶν ἀνθρώπων. Τὴν δὲ τοιαύτην κρίσιν προσεπιβεβαιοῦσι πάντα ὅσα περὶ Προκοπίου γνωρίζομεν.

Ὁ Προκόπιος, ὁ ἱστορήσας τὰ πολλὰ καὶ ποικίλα τῆς τοῦ Ἰουστινιανοῦ βασιλείας γεγονότα, ἐγεννήθη περὶ τὸ 490 ἔτος μ. Χ. εἰς τὴν ἐν Παλαιστίνῃ Καισαρείαν. Διε- τέλεσε δὲ οὐ μόνον συγγραφεὺς πλείστου λόγου ἀξίος ἀλλὰ καὶ πρακτικὸς ἀνὴρ, ἀρχί- σας μὲν τὸ στάδιον αὐτοῦ ὡς δικηγόρος ἐν Καισαρείᾳ, γενόμενος δ' ἔπειτα γραμματεὺς τοῦ μεγάλου στρατηγοῦ Βελισαρίου καὶ τελευταῖον προαχθεὶς εἰς ὑψηλότερά τινα ἀξιώ- ματα, πρὸς τοῖς ἄλλοις, ὡς τινες ὑποθέτουσι, καὶ εἰς τὸ τοῦ ἐπάρχου Κωνσταντινου- πόλεως. Τὰς πολλὰς καὶ ποικίλας αὐτοῦ συγγραφὰς συνέταξεν ὀπωσοῦν βραδέως, ἀπὸ τοῦ 549 μέχρι τοῦ 559· ἔγραψε δὲ πρῶτον τὰς ἱστορίας, ἦτοι δύο βιβλία περὶ τῶν